

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Elektronická metodická podpora tvorby rozvojových dokumentů obcí (CZ 1.04/4.1.00/62.00008)

Část III.b: Postupná realizace vzdělávacích aktivit projektu v řešených územích

Dvoudenní vzdělávací kurz TVORBA PROGRAMU ROZVOJE OBCE

P3: Tvorba analytické části programu rozvoje obce

**Liberecký kraj, Pardubický kraj, Zlínský kraj
Září – říjen 2013**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

OBSAH KURZU

1. den

- ❖ P1: Informace o projektu MMR, rámec, význam a stav plánování obcí
- ❖ P2: Program rozvoje obce – kontext, struktura, tvorba
- ❖ **P3: Tvorba analytické části programu rozvoje obce**
- ❖ P4: Tvorba návrhové části programu rozvoje obce

2. den

- ❖ P5: Podmínky pro realizaci programu rozvoje obce a aktivizace obyvatel
- ❖ Terénní exkurze

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Charakteristika obce (A.1) – základ analýz

- ❖ Smyslem charakteristiky obce je stručně a výstižně **soustředit hlavní poznatky** o obci, na základě nichž jsou formulovány vize a opatření. Všechny osoby zapojené do tvorby PRO tak mají srovnatelný informační základ.
- ❖ Vloží do fakt o obci určitý **náhled**, a to pomocí **srovnání** s údaji jiných území. Umožní tak posoudit závažnost problémů.
- ❖ Je **podkladem pro formulaci otázek v dotazníkových šetřeních**, kdy chceme zjistit, jak jsou zjištěné problémy vnímány obyvateli a aktéry.

3

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Základní a rozšířený obsah charakteristiky obce

- ❖ Základní obsah by měl obsahovat každý PRO, dle velikosti obce (či zájmu) je poté možné základní obsah rozšířit

Část dokumentu	Základní obsah	Volba rozšíření
A.1 Charakteristika obce	<ol style="list-style-type: none">1. Území2. Obyvatelstvo3. Hospodářství4. Infrastruktura5. Vybavenost6. Životní prostředí7. Správa obce	<ul style="list-style-type: none">• Výsledky šetření obyvatel• Výsledky šetření podnikatelů• Výsledky šetření neziskových organizací• Srovnávací analýza

4

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Pojetí charakteristiky obce

Charakteristika obce musí v jednotlivých oblastech odpovědět na následující obecné otázky:

- ❖ Jaký je současný stav?
- ❖ Jaký je vývoj?
- ❖ **Jaké jsou problémy, čím jsou způsobeny a případně zda a jak jsou řešitelné?**
- ❖ Jaké má obec rozvojové možnosti, které doposud nevyužívá?

V případě, že má obec více místních částí je nezbytné sledovat situaci a vývoj i v jednotlivých částech, týká se to zejména vybavenosti.

5

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Získání informací

- ❖ **Vlastní znalosti představitelů a pracovníků obce**
 - *Kdo, co ví? Jak se kdo ochoten a schopen znalosti zachytit (písemně, v diskuzi)?*
- ❖ **Existující materiály obce**
- ❖ **Statistické informace**
 - *Z veřejných databází*
 - *Z obecní evidence*
- ❖ **Terénní šetření**

6

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Realizace terénních šetření

- ❖ *Dotazníkové šetření obyvatel*
- ❖ *(Dotazníkové) šetření neziskových organizací*
- ❖ *(Dotazníkové) šetření podnikatelů*

Nutné přizpůsobit způsob zjišťování počtu respondentů a místním zvyklostem

7

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Dotazníkové šetření názorů obyvatel

- ❖ Jde o nejvhodnější způsob srovnání zjištění objektivní situace a subjektivního vnímání problémů.
- ❖ Šetření umožní zaměřit návrhovou část PRO na témata, která obyvatele nejvíce pálí.
- ❖ Šetření zvyšuje transparentnost a významnost PRO.

Je důležité zvolit vhodný způsob rozšíření dotazníků mezi obyvatele a maximalizovat tak počet navrácených dotazníků.

POZOR: Odpovědi za jednotlivce x za domácnosti

Jasně uvést od jakého věku (nejčastěji od 15 let)

8

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jak uskutečnit dotazníkové šetření?

- ❖ Je vhodné **předem informovat** občany o dotazníkovém šetření a jeho smyslu (tisk nebo ostatní média).
- ❖ Zaměřit dotazník na problémy a potřeby občanů – chceme zjistit jejich náhled na danou problematiku.
- ❖ Zajímavé úvodní slovo, včetně objasnění smyslu a účelu dotazníku (jak bude s daty dále nakládáno).
- ❖ Dotazník **nesmí být dlouhý**, vyplnění by mělo trvat max. 20 minut.
- ❖ Příjemná a zajímavá grafická úprava, **přehledné** uspořádání (i barevně).
- ❖ **Anonymní**, lze i s návratkou s kontaktními údaji – kvůli pozvání na veřejné projednání vyhodnocení dotazníku.

9

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Distribuce a sběr dotazníků

- ❖ **Distribuce:**
 - ❖ leták do všech domácností,
 - ❖ součást místního zpravodaje či jiné tiskoviny,
 - ❖ volně k vyzvednutí na frekventovaných místech (OÚ, pošta, škola, obchod, hospoda, apod.),
 - ❖ webové stránky obce.
- ❖ **Sběr:**
 - ❖ schránky na sběrných místech (OÚ, pošta, škola, obchod, hospoda...),
 - ❖ webová aplikace či e-mailová schránka.

10

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jak formulovat otázky?

- ❖ Nekomplikované, srozumitelné a krátké otázky.
- ❖ Jednoduchý způsob položení otázek.
- ❖ Komplikovaná témata raději rozložit do více kratších otázek.
- ❖ Nepoužívat otevřené otázky – špatně se zpracovávají a vyhodnocují (ale mohou v nich zaznít zajímavé nápady).

Typy otázek

Otevřená otázka:

Co Vás v obci nejvíce trápí a co by se mělo změnit? *Stručně napište.*

.....
.....

Baterie otázek:

Pokuste se zhodnotit Vaši obec z hlediska níže uvedených podmínek: V každém řádku zakroužkujte číslici, která odpovídá míře Vaší spokojenosti.

		Velmi spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	Je mi to lhostejné
1	Pracovní příležitosti	1	2	3	4	5
2	Obchody a služby	1	2	3	4	5
3	Školství	1	2	3	4	5
4	Zdravotnictví	1	2	3	4	5
5	Veřejná doprava	1	2	3	4	5
6	Životní prostředí	1	2	3	4	5

Uzavřená otázka:

Znáte členy zastupitelstva vaší obce?

- Všechny
- Většinu
- Některé
- Nikoho

Polootevřená otázka:

Jste členem nějakého spolku, neziskové organizace působící v obci?

- Ano
 Jakého?
- Ne

Jak šetření vyhodnotit

- ❖ Zpracování výsledků dotazníku je někdy lepší nechat na odborníkovi – identifikace více vazeb a souvislostí (s nadhledem).
- ❖ Získané odpovědi odrážejí **názory těch, kdo se zajímají o rozvoj a dění ve městě** a jsou ochotni se zapojit.
- ❖ Je třeba počítat s tím, že **dotazník vyplňují více nespokojení občané** než občané spokojení.

13

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Srovnávací analýza

- ❖ Porovnání statistických ukazatelů vůči okolním obcím a v rámci velikostně podobných sídel daného kraje či jinak vymezených území (např. ORP, okres, kraj).
- ❖ Pro **správnou interpretaci je nezbytné konfrontovat situaci v obci se situací v okolí** minimálně v následujících oblastech (Vymyká se obec, nebo je na tom stejně?):
 - Vývoj počtu obyvatel
 - Nezaměstnanost

14

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Doporučený obsah charakteristiky obce

- ❖ **Viz metodika tvorby PRO – metodická příloha B.**
- ❖ V příloze uveden obsah, význam a zdroje dané podkapitoly.
- ❖ **V případě, že dané téma není pro obec relevantní, tak obec zmíní tuto skutečnost a dále se tématu nevěnuje.**

Obsah podkapitol charakteristiky obce (1)

Kapitola	Díličí témata	Obsah podkapitoly
1. Území	–	<ul style="list-style-type: none"> • umístění obce v rámci ČR, kraje, ORP • katastry a části obce, velikost území obce • vzdálenosti do spádových sídel • ráz krajiny v okolí obce • základní historické souvislosti obce ovlivňující současnou situaci obce
2. Obyvatelstvo	Demografická situace	<ul style="list-style-type: none"> • počet obyvatel a jeho vývoj v obci (v částech obce) • pohyb obyvatel – počty narozených a zemřelých, přistěhovalých a vystěhovalých • věkové složení obyvatel (zejména podíly seniorů a dětí) • předpokládaný vývoj zastoupení dětí a seniorů • vzdělanostní struktura obyvatel
	Sociální situace	<ul style="list-style-type: none"> • národnostní menšiny v obci • výskyt/odhad počtu sociálně slabých obyvatel/skupin • výskyt sociálně vyloučených lokalit, popis problémů • problémy s uživateli návykových látek
	Spolková, osvětová a informační činnost	<ul style="list-style-type: none"> • spolky v obci a profil jejich činnosti • podpora spolkové činnosti ze strany obce • práce obce s mládeží a seniory • významné akce pořádané v obci • způsoby informování občanů

Obsah podkapitol charakteristiky obce (2)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
3. Hospodářství	Ekonomická situace	<ul style="list-style-type: none">• charakter hospodářství v obci• struktura podnikatelských subjektů působících v obci (velikostní; odvětvová)• charakteristika klíčových subjektů• spolupráce obce s podnikateli, podpora podnikání• plochy pro podnikání (k dispozici, poptávka)• potřeby podnikatelů• charakter zemědělské výroby v obci• pozemkové úpravy v obci• komerční služby v obci• chybějící komerční služby v obci• atraktivita cestovního ruchu, turistické cíle• počet návštěvníků (odhadem, počet vstupenek)• turistická infrastruktura (ubytování a stravování – kapacita, půjčovny, infocentra apod.)
	Trh práce	<ul style="list-style-type: none">• obyvatelé v aktivním věku (počet, %)• struktura ekonomicky aktivních obyvatel• míra nezaměstnanosti, počet nezaměstnaných• míra dlouhodobé nezaměstnanosti (nad 12 měsíců)• dojíždka a vyjíždka za prací• opatření na podporu zaměstnanosti v obci (VPP)

Obsah podkapitol charakteristiky obce (3)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
4. Infrastruktura	Technická infrastruktura	<ul style="list-style-type: none">• zajištění pitné vody, napojení na vodovod, kapacita, kvalita vody, technický stav• napojení na kanalizaci, čištění odpadních vod, ČOV• plynofikace míra napojení, poptávka po plynofikaci• stav a kapacity ostatní technické infrastruktury (elektrická síť, sítě pro internet, připojení na internet• nakládání s odpady (systém sběru a likvidace, existence sběrného dvora, kompostárny, skládky apod.)
	Dopravní infrastruktura	<p>Napojení obce na silniční a železniční síť</p> <ul style="list-style-type: none">• čísla a kategorie silnic procházejících obcí• technický stav komunikací procházejících obcí• vzdálenost obce od nájezdu na D / R• číslo železniční trati procházející obcí, charakter trati• přítomnost zastávky/nádraží ,případně vzdálenost od• dopravní zátěž obce (množství vozidel, hluk apod.) <p>Místní komunikace</p> <ul style="list-style-type: none">• délka a stav místních komunikací, údržba• parkovací místa, cyklostezky a cyklotrasy na území obce
	Dopravní obsluha	<ul style="list-style-type: none">• zapojení obce do integrovaného systému dopravy• počet spojů veřejné dopravy• kvalita spojení (četnost spojů, přepravní doba, přestupy)• chybějící spoje (kdy, kam)• zajištění veřejné hromadné dopravy v rámci obce

Obsah podkapitol charakteristiky obce (4)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
5. Vybave- nost	Bydlení	<ul style="list-style-type: none">počet domů (bytů) v obci, počet/podíl neobydlenýchpodíl bytů v rodinných/bytových domech, nájemních bytůpočet obecních bytů, podíl na bytovém fondu v obcipočet dokončených bytů za posledních 10 letpočet zájemců o dům/bytpodpora bytové výstavby obcíplochy připravené pro bytovou výstavbusociální bydlenípodíl domů využívaných pro rekreaciindividuální rekreační objekty
	Školství a vzdělávání	<ul style="list-style-type: none">MŠ, ZŠ (úplná, neúplná – ročníky), ostatní školypočty dětí a žáků v jednotlivých druzích škol, kapacity – naplněnost škol (současný stav, výhled), zřizovatelé školspádovost do školských zařízení v obcinároky na rozpočet obcevyjíždka žáků do škol (jaký typ školy, kam)
	Zdravotnictví	<ul style="list-style-type: none">lékařská praxe v obci (praktický, dětský, stomatolog, gynekolog; zdravotní středisko, nemocnice)frekvence dojíždky lékařů do obce, četnost ord. hodindostupnost zdravotnických zařízení – dojíždkachybějící zdravotní služby

Obsah podkapitol charakteristiky obce (5)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
5. Vybave- nost	Sociální péče	<ul style="list-style-type: none">komunitní plánování sociálních služeb v obcisociální služby v obci, jejich rozsah a způsob zajištěnípočet a kapacita pobytových zařízení sociálních služeb pro různé skupiny (seniory, zdravotně postižené atd.)chybějící sociální službyobce, kam se vyjíždí za sociálními službami/spádové obce s pobytovými zařízenímipodmínky pro život seniorů
	Kultura	<ul style="list-style-type: none">podmínky pro kulturní aktivity v obcikulturní zařízení v obci a jejich návštěvnostchybějící kulturní zařízení (případně jejich dostupnost)nejvýznamnější kulturní aktivity a jejich návštěvnostnejvýznamnější kulturní památky a jejich návštěvnost
	Sport a tělovýchova	<ul style="list-style-type: none">podmínky pro sportovní a volnočasové aktivity v obcisportovní a volnočasová zařízenídětská hřiště a prostory pro neorganizované setkávání dětísportovní klubysportovní a volnočasové aktivitychybějící sportovní/volnočasová zařízení (případně jejich dostupnost v okolních obcích)

Obsah podkapitol charakteristiky obce (6)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
6. Životní prostředí	Stav životního prostředí	<ul style="list-style-type: none"> půdní fond na katastru, kvalita půd, míra ohrožení erozí kvalita ovzduší kvalita vody z lokálních zdrojů míra ohrožení hlukem, existence protihlukových stěn složky životního prostředí ohrožené znečištěním stav ploch/areálů brownfields, lokalit s ekolog. zátěží
	Ochrana životního prostředí	<ul style="list-style-type: none"> chráněná území na katastru obce, charakter, rozloha střety rozvojových záměrů obce s ochranou přírody problémy ochrany přírody v obci
7. Správa obce	Obecní úřad a kompetence obce	<ul style="list-style-type: none"> typ obecního úřadu a případně rozsah správního obvodu správní činnosti, které obec vykonává pro jiné obce počet zaměstnanců obce (případně úvazky), osoby na veřejně prospěšných pracích organizace zřizované obcí, obory jejich činnosti, hlavní aktivity ekonomické výsledky hospodaření zřizovaných organizací

21

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Obsah podkapitol charakteristiky obce (7)

Kapitola	Dílčí témata	Obsah podkapitoly
7. Správa obce	Hospodaření a majetek obce	<ul style="list-style-type: none"> bilance rozpočtového hospodaření v posledních 5 letech (vyrovaný/ přebytkový/deficitní rozpočet) získané nenárokové dotace v posledních 5 letech finanční majetek obce nemovitý majetek obce, jeho stav a způsob využívání ekonomická efektivnost nemovitého majetku, tj. provozní náklady vs. přínosy (příjmy z pronájmu)
	Bezpečnost	<ul style="list-style-type: none"> míra kriminality (podíl trestných činů na 1 000 obyvatel) aktivity zaměřené na prevenci kriminality počet skutečností řešených přestupkovou komisí za rok způsob začlenění do integr. záchranného systému rizika živelních pohrom a jejich předcházení varování obyvatel před nebezpečím (zejména živelním)
	Vnější vztahy a vazby	<ul style="list-style-type: none"> přehled organizací, svazků obcí, sdružení apod., jichž je obec členem náklady a přínosy zapojení obce do jednotlivých organizací partnerské obce a regiony v ČR, v zahraničí

22

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Elektronická metodická podpora

- ❖ **Rozsáhlá tematická základna analýzy (charakteristiky) obce byla na předchozích 7 obrázcích pouze **PŘEDSTAVENA****
- ❖ **NENÍ TŘEBA** si to pamatovat
- ❖ **NENÍ TŘEBA** se to učit
- ❖ **JE TŘEBA MÍT PŘEHLED**
→ **komfortní zpracování pomůže zajistit webová aplikace**
(např. načtení dat v předvolených tabulkách, vytvoření grafů apod.)